

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 Vtrum possit amari totaliter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

QVAEST. XXVII.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum Deus in hac uita posse immediate amari.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur qd Deus in hac uita non possit immediate amari. In cognita enim amari non possunt, ut Aug. dicit 10. de Trinit. sed Deum non cognoscimus immediate i hac uita, quia uidemus nunc per speculum in enigmate, vt dicitur i. ad Cor. i.: ergo neq; etiam eum immediate amamus. ¶ 2 Prat. Qui non potest quod minus est, non potest quod maius est; sed maius est amare Deum, quam cognoscere ipsum. Qui n. adhuc Deo peramorem, unus spiritus cum illo est, ut dicitur i. ad Cor. 6. sed homo nō potest Deum cognoscere immediate ergo multò minus amare. ¶ 3 Prat. Homo a Deo distinguitur per peccatum, secundum illud Isa. 59. Peccata nostra diuini seruit inter nos & Deum uelut: sed peccatum magis est suo luctu, quam in intellectu, ergo minus potest homo Deum diligere immediate, quam Deum imme diate cognoscere.

SED CONTRA est, quod cognitione Dei, quia est medita, dicitur enigmatica, & evanescit in patria, ut patet i. ad Cor. 13. sed caritas uiae non evanescit, ubi id dicuntur. ergo caritas uiae immediate Deo adhuc.

RESON. Dicendum, quod sicut supra* dictum est actus cognitionis virtutis perficitur per hoc, qd cognitum est in cognoscente: actus autem appetitus virtutis perficitur per hoc, quod appetitus inclinat ad rem ipsam. Et ideo oportet, quod motus appetitus uirtutis sit in re secundum cognitionem ipsarum: actus autem cognitionis uirtutis est secundum modum cognoscens. Est autem ipse ordo rerum secundū sc̄ p. Deus est pp. scriptum cognoscibilis, & diligibilis, ut pote essentia ueritas, & bonitas, per quam alia & cognoscuntur, & amantur. Sed quo ad nos, quia nostra cognitione a se omnia habet, prius sunt cognoscibilia, que sunt sensu propinquiora & ulterius, terminus cognitionis est in eo, quod est maximè a sensu remoti. Secundum hoc ergo dicendum est, quod dilectio, que est appetitus uirtutis actus, etiam in statu uiae tendit in Deum primò, & ex ipso derivatur ad alia: secundum hoc caritas Deū immediate diligit: alia uero, Deo mediante. In cognitione uero est econuerso, quia fieri per alia Deum cognoscimus, sicut causam per effectus, vel per modum eminentiæ, aut negationis, ut patet per Dion. in lib. de* diu. nom.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod quamvis cognitione non possint amari, tamen nō oportet, quod si idem ordo cognitionis & dilectionis nā dilectio est cognitionis terminus. Et ideo ubi definit cognitione, scilicet in ipsa re, quae per aliam cognoscitur, ibi statim dilectio incipere potest.

AD SECUNDVM dicendum, qd quia dilectio Dei est maius aliquid, quā eius cognitione, maximè secundū statim dilectio incipere potest.

ARTIC. IIII. V. ET VI.

74

turis incipiens, tendit in Deum, & dilectio a Deo cipiens sicut ab ultimo fine, ad creaturas derivatur.

AD TERTIVM dicendum, quod per charitatem tollitur aueratio a Deo, quae est per peccatum, nō autem per solam cognitionem: & ideo caritas est, quae diligendo, animam immediate Deo coniungit spiritali unito unionis.

ARTICVLVS V.

Vtrum Deus possit totaliter amari.

AD QUINTVM sic proceditur. Videtur, quod Deus nō potest totaliter amari. Amor enim fequitur cognitionem: sed Deus nō potest totaliter a nobis cognosci, quia hoc est eum corpore hedere. ergo nō potest a nobis totaliter amari.

¶ 2 Prat. Amor est unio qdām, ut patet per Dion. 4. cap. *de diu. nom. sed cor hominis non potest totaliter Deo uniri: quia Deus ē maior corde nostro. ut dicitur i. Ioan. 3. ergo Deus non potest totaliter amari.

¶ 3 Prat. Deus seipsum totaliter amat. si ergo ab aliquo alio totaliter amatur, aliquis alius diligit Deum tantum quantum ipse se diligit: hoc autem est inconueniens. ergo Deus non potest totaliter diligi ab aliqua creatura.

SED CONTRA est, quod dicitur Deut. 6. Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo.

RE S P O N S U M. Dicendum, quod cum dilectio intellegatur quasi medium inter amatum, & amatum, cum queritur, an Deus possit totaliter diligi, impliciter potest intelligi. Vno modo, ut modus totalitatis referatur ad rem dilectam: & sic Deus est totaliter diligēsus, quia totum quod ad Deum pertinet, homo diligēt. Alio modo, potest intelligi ita, quod totalitas referatur ad diligēt: & sic etiam Deus totaliter diligēt debet, quia ex toto posse suo homo dēt diligēt Deum, & quicquid habet, ad Dei amorē ordinare, secundum illud Deut. 6. Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo. Tertio modo potest intelligi secundum comparationem diligētis ad rē dilectam, ut scilicet modus diligētis adaequat modum rei dilectæ: & hoc non potest esse. Cū enim enumquodque intantum diligibile sit, inquantum est bonum, Deus, cuius bonitas est infinita, est infinita diligibilis. Nulla autem creatura potest Deum infinitē diligere, quia omnis uirtus creaturæ sive naturalis, sive infusa, est finita: & per hoc patet responsio ad obiecta. Nam primæ tres obiectiones procedunt secundum hunc tertium sensum: ultima autem rō procedit in sensu secundo.

Super quælibet vigeſimoprima articulum quintum.

IN art. 5 aduerte, qd quod hoc communis est enarrati, & charitati patet: quia est de amariorum ex charitate absolute. Et propterea non oportet discere, quomodo ex parte diligēt Deus totaliter diligatur: quia ea pars.

¶ 2. in parte his hic non fit, sufficit qd fiat in parte.

¶ 3. ergo Deus non potest totaliter amari.

¶ 4. in parte.

¶ 5. in parte.

¶ 6. in parte.

¶ 7. in parte.

¶ 8. in parte.

¶ 9. in parte.

¶ 10. in parte.

¶ 11. in parte.

¶ 12. in parte.

¶ 13. in parte.

¶ 14. in parte.

¶ 15. in parte.

¶ 16. in parte.

¶ 17. in parte.

¶ 18. in parte.

¶ 19. in parte.

¶ 20. in parte.

¶ 21. in parte.

¶ 22. in parte.

¶ 23. in parte.

¶ 24. in parte.

¶ 25. in parte.

¶ 26. in parte.

¶ 27. in parte.

¶ 28. in parte.

¶ 29. in parte.

¶ 30. in parte.

¶ 31. in parte.

¶ 32. in parte.

¶ 33. in parte.

¶ 34. in parte.

¶ 35. in parte.

¶ 36. in parte.

¶ 37. in parte.

¶ 38. in parte.

¶ 39. in parte.

¶ 40. in parte.

¶ 41. in parte.

¶ 42. in parte.

¶ 43. in parte.

¶ 44. in parte.

¶ 45. in parte.

¶ 46. in parte.

¶ 47. in parte.

¶ 48. in parte.

¶ 49. in parte.

¶ 50. in parte.

¶ 51. in parte.

¶ 52. in parte.

¶ 53. in parte.

¶ 54. in parte.

¶ 55. in parte.

¶ 56. in parte.

¶ 57. in parte.

¶ 58. in parte.

¶ 59. in parte.

¶ 60. in parte.

¶ 61. in parte.

¶ 62. in parte.

¶ 63. in parte.

¶ 64. in parte.

¶ 65. in parte.

¶ 66. in parte.

¶ 67. in parte.

¶ 68. in parte.

¶ 69. in parte.

¶ 70. in parte.

¶ 71. in parte.

¶ 72. in parte.

¶ 73. in parte.

¶ 74. in parte.

¶ 75. in parte.

¶ 76. in parte.

¶ 77. in parte.

¶ 78. in parte.

¶ 79. in parte.

¶ 80. in parte.

¶ 81. in parte.

¶ 82. in parte.

¶ 83. in parte.

¶ 84. in parte.

¶ 85. in parte.

¶ 86. in parte.

¶ 87. in parte.

¶ 88. in parte.

¶ 89. in parte.

¶ 90. in parte.

¶ 91. in parte.

¶ 92. in parte.

¶ 93. in parte.

¶ 94. in parte.

¶ 95. in parte.

¶ 96. in parte.

¶ 97. in parte.

¶ 98. in parte.

¶ 99. in parte.

¶ 100. in parte.

¶ 101. in parte.

¶ 102. in parte.

¶ 103. in parte.

¶ 104. in parte.

¶ 105. in parte.

¶ 106. in parte.

¶ 107. in parte.

¶ 108. in parte.

¶ 109. in parte.

¶ 110. in parte.

¶ 111. in parte.

¶ 112. in parte.

¶ 113. in parte.

¶ 114. in parte.

¶ 115. in parte.

¶ 116. in parte.

¶ 117. in parte.

¶ 118. in parte.

¶ 119. in parte.

¶ 120. in parte.

¶ 121. in parte.

¶ 122. in parte.

¶ 123. in parte.

¶ 124. in parte.

¶ 125. in parte.

¶ 126. in parte.

¶ 127. in parte.

¶ 128. in parte.

¶ 129. in parte.

¶ 130. in parte.

¶ 131. in parte.

¶ 132. in parte.

¶ 133. in parte.

¶ 134. in parte.

¶ 135. in parte.

¶ 136. in parte.

¶ 137. in parte.

¶ 138. in parte.

¶ 139. in parte.

¶ 140. in parte.

¶ 141. in parte.

¶ 142. in parte.

¶ 143. in parte.

¶ 144. in parte.

¶ 145. in parte.

¶ 146. in parte.

¶ 147. in parte.

¶ 148. in parte.

¶ 149. in parte.

¶ 150. in parte.

¶ 151. in parte.

¶ 152. in parte.

¶ 153. in parte.

¶ 154. in parte.

¶ 155. in parte.

¶ 156. in parte.

¶ 157. in parte.

¶ 158. in parte.

¶ 159. in parte.

¶ 160. in parte.

¶ 161. in parte.

¶ 162. in parte.

¶ 163. in parte.

¶ 164. in parte.

¶ 165. in parte.

¶ 166. in parte.

¶ 167. in parte.

¶ 168. in parte.

¶ 169. in parte.

¶ 170. in parte.

¶ 171. in parte.

¶ 172. in parte.

¶ 173. in parte.

¶ 174. in parte.

¶ 175. in parte.

¶ 176. in parte.

¶ 177. in parte.

¶ 178. in parte.

¶ 179. in parte.

¶ 180. in parte.

¶ 181. in parte.

¶ 182. in parte.

¶ 183. in parte.

¶ 184. in parte.

¶ 185. in parte.

¶ 186. in parte.

¶ 187. in parte.

¶ 188. in parte.

¶ 189. in parte.

¶ 190. in parte.

¶ 191. in parte.

¶ 192. in parte.

¶ 193. in parte.

¶ 194. in parte.

¶ 195. in parte.

¶ 196. in parte.

¶ 197. in parte.

¶ 198. in parte.

¶ 199. in parte.

¶ 200. in parte.

¶ 201. in parte.

¶ 202. in parte.

¶ 203. in parte.

¶ 204. in parte.